

Kaduvik ja "kaduviku mehed"

Kirjutun väljendi üsnagi vägivaldselt lahku, sest küllap on ka kaduviku ja "kaduviku meeste" lahtiseletamine, kantseleitimine üks läbinisti vägivaldne ettevõtmine.

Nõnda, nagu Tuule tõlkimise tulemuseks on vaid kasulik ja kahjulik jõud ja Mere seletamise tagajärjeks keemiline valem, nõnda on Kaduviku lahtimuukimine vaid tee kehva luuletuse juurde.

Siis on veel üks saladus surnud, õigemini peitu läinud ja inimese osaks on taas kord rohkem ja vähem igavaid seletuslauseid, mis tegelikult midagi ei seleta.

Küllap oli see 80ndate keskpaiku, kui mu toonane kolleeg Imbi Herm, tollal veel Imbi Süvalep (Kulno Süvalepa tütar teadagi), ütles välja mõiste "kaduvik".

Olime siis noored ja ütlesime välja kõiksugu mõisteid ja tekste – nende taha ja sisse vaatamiseks jäi aega napiks, enamik auru tuli ikka vile peale kuulutada.

Ometi tekkis juba siis tolle kaduviku ümber ja üle mõttevahetusi, eriti just selle mõiste täpsest sobivusest teatriga, teatritegemisega.

Totaalne teater, kogu olemise allutatud Mängule, oli meile siis püha kui Piibel ja Mängu jäädvustamatus, tema kadumise igavene paratamatus oli ka meie näitlejapõlvkonna müstika teema.

Heliteos on noodis ja esitatav aastategi pärast. Maal ripub muuseumis. Raamat pakub elamuse – ava ainult. Etendus kaob. Kuhu!? Siit hakkaski Imbi oma mõtet arendama.

Kui inimeste pärisosaks on igavik (ja küllap on ka näitlejad inimkonna üks osa), siis etenduse, mängu saatuse on kaduvik. Tegemist on muidugi

Toomas Suuman

näitleja

tolle igivana teatrikonfliktiga – püüda alateadvust üle kavaldada ja jõuda teadlikult etenduse ja mängu kaduvuse heroiseerimise, põlistamise juurde.

Tuhanded aastad teatrit kätkevad endas päris suure hulga õnnestunud etendusi. Kõigi nende etenduste mänguenergia ei saa kaduda, vastasel korral me vaidlustaksime Newtoni kolmanda seaduse energiast ja tema jäävusest.

Siit edasi spekulatsioonides jõutaksegi ainumõeldava lahenduseni – kaduvikuni, mis akumuleerib kadunud etenduste sünergilise välja.

Nagu iga protsess, nii on ka käesolev kahepidine. Näitleja õppigu oma ametit, oskusi, arendagu tehnikat, ja kaduviku piir, mis igast mängijast läbi jookseb, annab talle jõu Ol-

la, siin ja praegu, selles konkreetses näitemängus.

Nõnda saime oma kunstile tagasi anda ta alati kaduma kippuva suuruse ja muuta tema jäädvustamise võimatuse väärtuseks omaette.

Seesama arutluskäik turgatas mulle meelde, kui arutasime üht aasta-preemiade balli kava. Balli korraldaja oli Rakvere teater ja tahtsime teha uuesti huvitavalt – nagu ikka.

Tegelikult tegimegi. Loobusime hulgast kinnistunud butafooriast ja sõnadest ning tõime lavale nood kurikuulsad "kaduviku mehed". Et õhtut pidid juhtima me noor peanäitejuht ja noor direktor, siis nende nägudest ja kehadest nood mehikesed vormitigi.

Vormimine on siin õige sõna. Igas näitlejas on "kaduviku mees" sees. Olenemata vanusest, rahvusest ja soost.

Näitleja isik ei tule siin arvesse, samuti tema näo eripära ega kehakuju. Laias laastus võib öelda – see on grimmi all ja kostümeeritud.

Samas, kui hakata "kaduviku mehi" puhtaks pesema või lahti riietama, siis ei lõpe kostüüm ega grimmi iial. Ühe kihil all on teine ja teine ja teine...

Maskide arv on lõputu, samuti on grimmi, kostüümi ja nende kujundatavate emotsioonide ning situatsioonidega.

"Kaduviku mehed" seisavad Piiri Peal. Neis on koos kõik võimalikud etendused: need, mis on olnud, ja need, mille tarvis pole veel näitlejaid eostatudki. Oma lõpmatus kaduvuses on nad lõpmatult jäävad.

Nende jaoks ei kehti ühe või teise ajajärgu loogilised mõtlemismallid, tavapärasel käitumissüsteemid ega poliitilised korrektsused. Lapsemeelselt ja üllatunult piiluvad nad ilma ja inimesi ja kutsuvad meid kõiki.

Kuhu? Kutsuvad Mängima.

Kaduviku nimel.

"Igas näitlejas on "kaduviku mees" sees. Olenemata vanusest, rahvusest ja soost."

Toomas Suuman